

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Оперативна програма
„Развитие на човешките ресурси“
2014-2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РАЗВИТИЕ НА
ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

БЪЛГАРСКА
МЕНИДЖМЪНТ
АСОЦИАЦИЯ

2018 г.

Проект

"ИНТЕРАКТИВНИ ОБУЧЕНИЯ И ПОДКРЕПА ЗА ПОВИШАВАНЕ НА КОМПЕТЕНЦИИТЕ ЗА САМОСТОЯТЕЛНА ЗАЕТОСТ"

Реф. № BG05M9O001-1.023-0074

Модул 6

КАПИТАЛ И ВИДОВЕ ИЗТОЧНИЦИ

Съдържание

1.Какво означава понятието „капитал”	3
2.Видове капитал	3
2.1.Собствен капитал	3
2.1.1.Записан капитал.....	4
2.1.2.Премии от емисии.....	10
2.1.3.Резерви.....	11
2.1.4.Финансов резултат.....	13
2.2.Привлечен капитал	15
2.2.1.Задължения към финансови институции.....	16
2.2.2.Задължения към доставчици.....	17
2.2.3.Задължения към персонала.....	18
2.2.4.Данъчни и осигурителни задължения.....	19
2.2.5.Финансирания	21
2.3.Оборотен капитал	21
3.Капиталът като източник на финансова стабилност на фирмата	24
3.1.Рентабилност на приходите от продажби	25
3.2.Рентабилност на собствения капитал	25
3.3.Рентабилност на активите	26
4.Декапитализация на дружеството	27
4.1.Неплатежоспособност	28
4.2.Задлъжнялост.....	29
4.3.Производство по стабилизация.....	31
Приложения	
Приложение №1 Формули.....	34
Приложение №2 – Примерен Дружествен договор	35
Приложение №3 – Примерен Учредителен акт	45
Приложение №4 – Примерно удостоверение от банка за внесен капитал.....	49
Приложение №5 – Примерен протокол от заседание на Общото събрание.....	50
Приложение №6 – Примерна акция.....	51

1.Какво означава понятието “капитал”

От гледна точка на едно предприятие капиталът представлява паричното изражение на стойността на вложените активи.

Капиталът е съвкупност от притежаваните от предприемача ресурси, чрез които ще се произвеждат съответните продукти или услуги.

2. Видове капитал

В зависимост от начина на придобиване, капиталът е разделен на две категории – собствен и привлечен.

Собствен капитал - елементи	Привлечен капитал - елементи
➤ ЗАПИСАН КАПИТАЛ	➤ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ФИНАНСОВИ ИНСТИТУЦИИ
➤ ПРЕМИИ ОТ ЕМИСИИ	➤ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ДОСТАВЧИЦИ
➤ РЕЗЕРВИ	➤ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА
➤ НАТРУПАНА ПЕЧАЛБА/ЗАГУБА ОТ МИНАЛИ ГОДИНИ	➤ ДАНЪЧНИ И ОСИГУРИТЕЛНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ
➤ ТЕКУЩА ПЕЧАЛБА/ЗАГУБА	➤ ФИНАНСИРАНИЯ И ПРИХОДИ ЗА БЪДЕЩИ ПЕРИОДИ

2.1. Собствен капитал

Собственият капитал е важно средство за стартиране на дейността на една фирма. Всеки предприемач се нуждае от начален капитал. Чрез него той закупува необходимите активи, за да може нормално да функционира и да търси печалба от своята дейност, т.е. собственият капитал са пари, които могат да нараснат или имат т.н. принадлежна стойност.

Счита се, че една фирма е поддържала своя капитал, когато в края на периода има толкова капитал, колкото е имало и в началото на периода. Всяка сума над тази, която е била необходима за поддържане на капитала в началото на периода, е печалба.

Съществуват и някои предприятия, като едноличните търговци, събирателните дружества и някои видове държавни дружества, за които не се изисква наличие на капитал или нормативната база за тях се различава от тази за търговските дружества. Например за едноличните търговци цялата печалба на предприятието е доход на собственика.

В приложените по-долу примери ще разгледаме отделните подкатегории на собствения капитал, а именно – записан капитал, премии от емисии, резерви и печалба/загуба, при най-често срещаните предприятия в страната – дружествата с ограничена отговорност и акционерните дружества.

2.1.1. Записан капитал (основен капитал).

Записаният капитал е началният капитал, нужен при създаването на фирмата. Когато капиталът принадлежи само на едно лице, фирмата е ЕООД – еднолично дружество с ограничена отговорност.

Когато капиталът принадлежи на повече от едно лице, тогава дружеството е ООД – дружество с ограничена отговорност. В него съдружниците отговарят за задълженията на дружеството до размера на дяловата си вноска в капитала на дружеството.

Съгласно Търговския закон на Република България, капиталът на дружеството с ограничена отговорност не може **да бъде по-малък от 2 лева!** Това е установеният минимум за внасяне на капитала, за да се открие търговско дружество – ООД или ЕООД.

Законовите разпоредби дават право капиталът да бъде и под формата на непарична вноска. В случай, че се избере този вариант, то тогава непаричната вноска следва да се оцени от 3 независими вещи лица, посочени от длъжностното лице по регистрацията към Агенцията по вписванията. Заключение на вещите лица трябва да съдържа пълно описание на непаричната вноска, метода на оценка, получената оценка и нейното съответствие на размера на дела на капитала. Заявлението от оценката на непаричната вноска се представя в търговския регистър със заявлението за вписване.

Пример – Регистрация на ЕООД:

Иван Драгнев е студент по интериорен дизайн в ЛТУ-гр.София, 4-ти курс. Неговите планове са да си създаде собствена фирма в гр.София и да започне самостоятелен бизнес в областта на вътрешния дизайн. Има опит като дизайнер от 2 години на трудов договор във фирма “Омега дизайн” ООД, специализирана за интериорен дизайн на офиси и домове, познава софтуерите за дизайн и има достатъчно компетентност. За начало е решил да работи от вкъщи, има компютър и бюро, има софтуер и най-важното – знания. Ще си търси клиенти чрез интернет, ФБ, лични познати и клиентите, с които е работил до момента във фирма “Омега дизайн” ООД.

Иска да регистрира фирма “Драгнев дизайн” ЕООД и за момента ще работи сам, без съдружници. Спестяванията му са скромни и той няма финансов ресурс за внасяне на висока вноска за начален капитал, предпочита да инвестира спестяванията за бъдещи разходи по дейността на фирмата му. Затова решава да се възползва от законната възможност и да внесе минималната вноска от 2 лева.

Ето стъпките, които прави Иван Драгнев, за да регистрира фирмата си и да внесе капитала:

- 1. Открива набирателна сметка в избрана от него банка и внася необходимия капитал от 2 лева за създаване на “Драгнев дизайн” ЕООД. Набирателна сметка е специален вид банкова сметка, по която се внася определена сума пари в полза на фирмата преди тя да е регистрирана. Откриването на набирателна сметка е част от процедурата по регистрация на ЕООД.*
- 2. При откриването на набирателната сметка Иван плаща банкова такса в размер на 10 лв.*
- 3. От банката му изискват учредителен акт за ЕООД и протокол – решение за учредяване на дружеството. В тях е посочен размерът на началния капитал и как ще се представлява ЕООД-то – чрез данните на управителя, който в случая ще бъде Иван Драгнев.*

4. *Вносната бележка от банката трябва да е четлива и да не съдържа грешки. Иван трябва да следи внимателно дали името на бъдещата му фирма “Иван Драгнев” ЕООД съответства абсолютно точно на името на фирмата на набирателната сметка. Не трябва да се допускат съкращения и абривиатури. Освен това размерът на началния капитал, т.е. 2 лева, трябва да фигурира като сума и в учредителния акт и протокола – решение.*
5. *С вносната бележка Иван отива в Агенцията по вписвания, за да продължи с процедурата по регистрация на “Иван Драгнев” ЕООД.*
6. *Когато фирмата на Иван се регистрира, разкритата набирателна сметка се преобразува в разплащателна сметка. Разплащателната сметка е типичната банкова сметка. От нея могат да бъдат правени банкови преводи на фирмата, да постъпват приходи от клиенти, плащания към доставчиците, държавни институции, персонал, както и всички вноски за захранвания на сметката.*
7. *Друга алтернативна възможност е набирателната сметка да бъде закрыта и внесените 2 лева да бъдат изтеглени. При закриването на сметката обикновено се заплаща банкова такса (около 20 лв).*
8. *Вносната бележка за капитала е предадена на счетоводителя на фирмата и съответно размерът е осчетоводен в баланса на дружеството като записан капитал.*
9. *Иван започва дейност. Плановите му са да привлече съдружници и да увеличи капитала си след време, в случай че бизнесът се развива успешно и е печеливи.*

Пример – Регистрация на ООД:

Стефан Димитров и Емилия Иванова са дипломирани зъботехници от Медицинския университет в гр. Пловдив. Те искат да започнат дейност като екип и съответно да регистрират дружество с ограничена отговорност (ООД) и да си разкрият самостоятелна медико-техническа лаборатория. Имат спестени лични средства и

решават да регистрират “Стеми – самостоятелна медико-техническа лаборатория” ООД. Капиталът, който са решили да внесат е 5000 лв. общо, по равно между двамата съдружници, т.е. по 2 500 лв. Не се възползват от изискването за минимален капитал от 2 лв, тъй като в такъв случай всеки от тях трябваше да внесе дял по 1 лв., а и за дейност като тяхната е по-разумно да се внесе по-висок основен капитал. Сумата ще използват за първоначално оборудване на лабораторията и за покриване на разходи за наем. Избрали са подходящо място на комуникативно място в ДКЦ в центъра на Пловдив. Имат и познати стоматолози, с които се надяват да започнат съвместна работа.

Ето стъпките, които Стефан и Емилия трябва да направят, за да регистрират фирмата си и да внесат капитала:

1. Откриват набирателна сметка в избрана от тях банка и внасят основния капитал от 5 000 лв. Съгласно законовите изисквания, **те трябва да внесат поне 70% от капитала, т.е. поне 3 500 лв**, но решават да внесат цялата необходима сума за създаване “Стеми – самостоятелна медико-техническа лаборатория” ООД.
2. При откриването на набирателната сметка плащат банкова такса в размер на 10 лв.
3. От банката им изискват дружествен договор на дружеството. В дружествения договор е посочен размерът на капитала, размерът на дяловете, с които двамата съдружници участват в капитала, начинът на управление на дружеството и т.н. В случая дружеството ще може да се управлява заедно и поотделно от двамата съдружници, които ще бъдат едновременно и управители.
4. Вносната бележка от банката трябва да е четлива и да не съдържа грешки. Стефан и Емилия трябва да следят внимателно дали името на бъдещата фирма “Стеми – самостоятелна медико-техническа лаборатория” съответства абсолютно точно на името на фирмата на набирателната сметка. Недопустимо е да се допускат съкращения и абривиатури. Например, те не могат да съкратят името на фирмата на набирателната сметка на “Стеми – СМТЛ” и вместо да

изпишат изцяло “самостоятелна медико-техническа лаборатория” да сложат нейното съкращение от “СМТЛ”.

- 5. С вносната бележка и/или удостоверение от банката за внесен капитал, Стефан и Емилия отиват в Агенцията по вписвания, за да продължат с процедурата по регистрацията.*
- 6. Когато фирмата им е регистрирана, набирателната сметка се преобразува в разплащателна сметка и капиталът е прехвърлен в нея. Парите ще се използват за купуване на първоначално оборудване за лабораторията и за първите вноски по наема.*
- 7. Вносната бележка за капитала е предадена на счетоводителя на фирмата и съответно размерът е осчетоводен в баланса на дружеството като записан капитал.*
- 8. Съгласно Търговския закон, съдружниците Стефан и Емилия не могат да искат дяловете си, докато дружеството им съществува. Те имат право само на част от печалбата, съразмерно на дяловете, освен ако не е уговорено друго. Те се уговарят на изплащане на дивиденди в размер на по 50% от годишната им печалба, в случай, че са на печалба. И тъй като те гледат оптимистично на дейността си, смятат след време да се възползват от законовата възможност за увеличаване на капитала чрез увеличаване на дяловете си и/или приемане на нови съдружници с цел да разширят дейността на лабораторията.*

В случай обаче, на песимистичен сценарий, те премислят и намаляване на капитала. Капиталът може да бъде намален до установения в закон минимум само с решение за изменение на дружествения договор като задължително се посочват целта на намаляването, размерът и начинът, по който ще се извърши. Намаляването може да се извърши чрез намаляване на стойността на дела в капитала и чрез връщане на дела от капитала на прекратилия участието си съдружник (в случай че има оттегляне на съдружник).

2.1.2. Премии от емисия

Премии от емисии се формират само при акционерните дружества, тъй като при тях капиталът на акционерите учредители е под формата на акции и/или облигации.

Премията от емисията представлява разликата между емисионната и номиналната стойност на акциите и облигациите.

Номиналната стойност е стойността на акцията, определена от акционерите учредители и тя фигурира написана на самата акция.

Емисионната стойност е стойността на акцията или облигацията, на която тя се емитира (пуска) при всяка емисия на ценни книжа. Тази стойност също се определя с решение на акционерите. Тя може да бъде равна или по-висока от номиналната.

Пример:

<i>Номинална стойност на акцията</i>	<i>Емисионна стойност на акцията</i>	<i>Премия от емисията на акцията</i>
<i>100 лв</i>	<i>120 лв</i>	<i>20 лв</i>

В посочения пример Акционерното дружество ще има премия от 20 лв. за всяка емитирана акция и тази сума ще бъде част от неговия собствен капитал. В края на всяка година общата сума от премиите ще се покаже в баланса на дружеството.

2.1.3. Резерви

Резервите са следващият елемент от собствения капитал на едно дружество. Те имат защитна роля като поддържат основния капитал или покриват настъпили загуби на фирмата. Поради тази си функция, по закон за акционерните дружества например, са фиксирани изисквания за поддържане на минималния им размер.

Резервите се формират чрез допълнителни вноски от собствениците на фирмата или чрез отчисления от печалбата след облагане с данъци. Резервите се използват и за увеличаване на основния капитал.

Пример – Увеличаване на капитала на дружеството с ограничена отговорност във фонд Допълнителни резерви

Стефан и Емилия, които са съдружници в “Стеми – самостоятелна медико-техническа лаборатория” ООД, решават след третата година от тяхната дейност да увеличат дяловете си. До момента, те имат 2 дяла по 2 500 лв., но с решение на общото събрание те внасят допълнително парична вноска от по 500 лв. с цел да покажат по-добра финансова стабилност на дружеството.

За целта те трябва да впишат тази промяна отново в Търговския регистър на Агенцията по вписвания и да внесат по банковата си сметка съответно сумата за увеличаване на дела на капитала. Сумата от общо 1 000 лв (два дяла по 500 лв.) ще се отрази и осчетоводи като „Допълнителни резерви“ в собствения капитал на дружеството.

Формирането на “Допълнителните резерви” може да се осъществи и без фактическо внасяне на сумите от 1 000 лв. в случаите, когато има отчисления от печалбата на дружеството. Например, ако годишната нетна печалба за 2017 г. е в размер на 3 000 лв., то Стефан и Емилия, които са съдружници в “Стеми - самостоятелна медико-техническа лаборатория” ООД, могат да вземат решение на общото решение, 1000 лв. от нетната печалба да бъде отделена за фонд “Допълнителни резерви”. Тази промяна се осчетоводява и се отразява в баланса на дружеството, след което се публикува към Годишния финансов отчет в Търговския регистър.

Пример – Задължително формиране на фонд “Резервен” при АД

Съгласно разпоредбите на Търговския закон, акционерните дружества са длъжни да образуват фонд "Резервен" (за разлика от ООД и ЕООД, които го правят доброволно). Източници на фонд "Резервен" са:

1. най-малко 1/10 от печалбата, която се отделя, докато средствата във фонда стигнат 1/10 или по-голяма част от капитала, определена от устава;
2. средствата, получени над номиналната стойност на акциите и облигациите при издаването им;

3. сумата на допълнителните плащания, които правят акционерите срещу предоставени им предимства за акциите;

4. други източници, предвидени в устава или по решение на общото събрание.

Средствата на фонд "Резервен" могат да се използват само за:

1. покриване на годишната загуба;

2. покриване на загуби от предходната година.

Например, "Омега" АД има нетна печалба за 2017 г. в размер на 50 000 лв. С решение на общото събрание на акционерите, отчислението за фонд "Резервен" ще стане чрез отделяне на 1/10 от печалбата или 5 000 лв.

В случай че "Омега" АД отчете загуба за 2018 г., то тя следва да бъде покрита за сметка на натрупаните средства по фонд "Резервен".

2.1.4. Финансов резултат – текуща печалба/загуба и натрупана печалба/загуба от минали години.

Текущата печалба или загуба, както и натрупаната печалба/загуба от минали години, представляват последните елементи от собствения капитал. В края на всеки отчетен период (тримесечие, полугодие, година) всички разходи на дейността се съпоставят с приходите ѝ за да се формира финансовия резултат, който е измерител на ефекта от стопанската дейност. Когато имаме превишаване на приходите над разходите, то дружеството отчита печалба, а когато разходите превишават приходите се регистрира загуба. Загубата се вписва в баланса с отрицателен знак или скоби.

Фирмата прави разпределение на печалбата само след като е покрила загубите от минали години, в случай, че има такива.

Пример – Отчитане на финансовия резултат на ООД

Стефан и Емилия, които са съдружници в “Стеми - самостоятелна медико-техническа лаборатория” ООД стартират своята дейност през м. Март, 2014 г. През първите две години, дружеството е на печалба, но те не си отчисляват дивиденди, а я разпределят като неразпределена печалба. Така с натрупване към 31.12.2015 г. те имат 8000 лв. неразпределена печалба. През 2016 г. обаче, лабораторията не отчита достатъчно приходи от дейността си, оборотът ѝ спада и дружеството регистрира загуба в размер на 4000 лв. Тази загуба обаче, се покрива за сметка на неразпределената печалба от първите две години и така в крайна сметка, собственият капитал остава с добри показатели.

През 2017 г. лабораторията разширява дейността си, намира нови клиенти, има високи приходи и отчита печалба от 5000 лв. През тази година Стефан и Емилия решават да разпределят като дивиденди сумата от 3000 лв. по равно на двамата съдружници (по 1500 лв. на всеки). Остатъкът от 2000 лв. решават да отчислят като неразпределена печалба.

Година	Финансов резултат	Начин на отчитане
2014 г.	3000 лв. печалба	➤ Неразпределена печалба към 31.12.2014 г. в размер на 3000 лв.
2015 г.	5000 лв. печалба	➤ Неразпределената печалба с натрупване към 31.12.2015 г. е 8000 лв. (5000 лв. +3000 лв.)

2016 г.	(4000) лв. загуба	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Загубата от (4 000) лв. се покрива за сметка на неразпределена печалба от 8000 лв. ➤ Неразпределената печалба към 31.12. 2016 г. е 4000 лв. (8000 – 4000 лв.)
2017 г.	5000 лв. печалба	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Разпределят се общо като дивиденди на съдружниците 3000 лв., а като неразпределена печалба – 2000 лв. ➤ Неразпределената печалба с натрупване към 31.12.2017 г. е 6000. лв (4000 + 2000)

2.2. Привлечен капитал

Привлеченият капитал включва задълженията на фирмата или т.н. пасиви от баланса. Това е капиталът, който не е собственост на фирмата, а е взет под формата на дълг към трети лица. В него се включва всичко, което предприятието дължи на банки, други кредитори, доставчици и клиенти, персонал, данъци, осигуровки и т.н. Тези задължения могат да бъдат разделени на две – текущи и нетекущи, което съответства на краткосрочни (под 1 година) и дългосрочни (над 1 година).

Основното равенство, което може да извлечем от баланса на едно дружество, е следното:

$$\text{Активи} = \text{Собствен капитал} + \text{Привлечен капитал (Задължения)}$$

Финансовата стабилност на всяко предприятие се определя от съотношението между собствения капитал и привлечения капитал.

По-големият размер на собствения капитал в сравнение с размера на задълженията означава финансова стабилност на дружеството.

2.2.1.Задължения към финансови институции

В тази група задължения обикновено се включват кредитите към банките, които са взели собствениците на една фирма. Кредитът е отпускане на пари, стоки или друго имущество от едно лице, наречено кредитор на друго лице, наречено длъжник, с договорката че те ще се върнат на кредитора след изтичане на определен срок.

Най-често срещаният вид кредит е банковият кредит. Банковият кредит е вид сделка, при която банката се задължава да отпусне на заемателя (в случая фирмата) парична сума за някаква цел и за определен срок и при определена лихва. Банковият кредит е най-често срещаното задължение на една фирма. Обикновено това задължение е дългосрочно, т.е. над 1 година.

Пример – Отчитане на банков заем

През 2018 г. Стефан и Емилия, които са съдружници в “Стеми - самостоятелна медико-техническа лаборатория” ООД решават да закупят нова скъпоструваща машина за производство на иновативни протези от чужбина, за която трябва да теглят банков кредит. Решават да изплатят заема с по-висока месечна вноска за да могат да съкратят срока на погасяване. Вземат 18000 лв., тъй като машината струва около 9000 евро, в т.ч. със застраховката и доставката до България. Ето и необходимите параметри:

Сума: – 18000 лева

Срок: – 40 месеца

Месечна вноска: – 500 лева

Обща сума за връщане – 20000 лева

В баланса на дружеството се записва остатъчната сума за възстановяване по кредита към 31-ви декември за всяка от трите години до пълното му погасяване.

Пример – Отчитане на овърдрафт

Предприемачите широко използват и т.н.овърдрафт – това е договорено с банката надвишение на плащанията над остатъка по разплащателната сметка на фирмата.

Дружеството “Стеми - самостоятелна медико-техническа лаборатория” ООД има договорка с банка ДСК за използване на овърдрафт, в случай на временен недостиг на средства по разплащателната им сметка, в размер на до 5000 лв. Договорката е да се плаща лихва само от използваната част от овърдрафта.

Към 31-ви Март 2018 г. дружеството не разполага с наличност от средства по сметката си и прибъгва до използването на опцията за овърдрафт. То трябва да изплати около 4000 лв., в т.ч. за заплати на персонала, задължения за годишния корпоративен данък за 2017 г., наем за месеца и счетоводни услуги, а плащанията от клиенти ще се забавят и ще постъпят към 15-ти Април. Дружеството използва опцията за овърдрафт и усвоява 4000 лв. от банката с които се разплащат.

В този случай ще се дължи лихва на банката само върху използваните 4000 лв. и когато постъпи сумата от клиента, то общото задължение ще се погаси.

2.2.2.Задължения към доставчици

Задълженията към доставчиците са най-често срещаните в една фирма. Те обикновено са краткосрочни и разплащанията по тях се извършват в рамките на няколко месеца, в зависимост от договорения срок.

Задълженията към доставчици са обикновено за закупени стоки или за предоставени услуги. Честа практика е плащанията да се разсрочват равномерно във времето и да се изплащат на отделни вноски. Недостигът на свободни парични средства, които да се използват за разплащания към доставчиците на една фирма е сериозен и често срещан проблем. Затова фирмите следва добре да преценяват възможностите от гледна точка на месечните парични потоци, които извършват и постъпленията от приходи, които получават с оглед да не прибъгват до натрупване на нови дългове.

2.2.3.Задължения към персонала

Задълженията към персонала (в случай че има наети лица) на една фирма са често срещани и обикновено също са краткосрочни. Фирмата се явява в качеството на работодател за наетите лица в него, с които има сключени трудови договори. В договорите

се разписва срокът, в който работодателят е длъжен да изплати заплатите на наетото лице. Разходите за заплати са ежемесечни и обикновено плащанията за текущия месец се извършват или в края на месеца или в началото на следващия месец. Така например, ако заплатите за м.Декември се изплащат през Януари на следващата година, то към 31ви декември, фирмите следва да отчетат задължение към персонала си в годишния баланс. Броят на наетите лица в една фирма е един от критериите (заедно с размера на активите и годишния оборот) за това какъв вид е фирмата – микро (до 10 души), малка (до 50 души), средна (между 50 и 250) или голяма фирма (над 250 души).

Наличието на повече заети лица в дадена фирма е индикатор за стабилност и жизнеспособност на предприятието, както и на добрата му репутация в района, в който развива дейността си.

2.2.4. Данъчни и осигурителни задължения

Данъчните и осигурителните задължения са вид публични задължения на фирмата. За тях има винаги фиксиран срок за плащане, който е определен в съответния нормативен акт на държавата.

Данъчните задължения включват плащането на полагаемия 10% корпоративен данък на фирмата или т.н. данък печалба за годината, на ДДС, ако фирмата е регистрирана по ЗДДС, на представителни разходи, ако има такива, на данък общ доход (това е данъкът от заплатите на наетите лица), на мита, в случай, че се внасят стоки от чужбина, за които са дължими.

Осигурителните плащания включват всички дължими осигурителни вноски за социално и здравно осигуряване на наетите лица към фондовете за ДОО, ДЗПО и ЗО. Те са дължими към държавата едновременно с изплащането на заплатите на персонала. Работодаателят е длъжен да осигурява всяко наето лице, както и управителите на фирмата.

Пример – Задължения към доставчици, персонал, осигуровки и данъци

Дружеството “Стеми - самостоятелна медико-техническа лаборатория” ООД има постоянни ежемесечни разходи, които включват:

Вид задължение	Сума
➤ Месечен наем на лабораторията	➤ 400 лв
➤ Материали за дейността	➤ 300 лв
➤ Заплати и осигуровки за персонал (общо 4 лица, вкл. с 2ма управители)	<p>➤ 5946 общ разход , в т.ч.:</p> <p>➤ 3879,90 лв – нето заплати</p> <p>➤ 419 лв – Фонд ДОО служител</p> <p>➤ 110 лв – Фонд ДЗПО служител</p> <p>➤ 160 лв – Фонд Здравно осигуряване служител</p> <p>➤ 431,10 лв – Данък общ доход</p> <p>➤ 546 лв - Фонд ДОО работодател</p> <p>➤ 140 лв - Фонд ДЗПО работодател</p> <p>➤ 240 лв - Фонд Здравно осигуряване работодател</p> <p>➤ 20 лв – Фонд ТЗПБ работодател</p>
➤ ДДС за внасяне за месеца	➤ 400 лв
➤ Общо постоянни разходи (задължения)	➤ 7046 лв

Всички посочени в таблицата разходи възникват като задължения на собствениците на дружеството ежемесечно, т.е. те са с краткотраен характер и следва да се платят на точно определена дата по силата на договореност (трудов договор за

персонала, дата за плащане съгласно договор за наем, плащане на доставчици за материали, съгласно датата на надежда) и/или нормативен акт (Закон за ДДС, Кодекс за социално осигуряване за осигуровките и т.н.).

Ако сумата от 7046 е дължима към края на декември 2017 г., то тази сума се разпределя в съответния вид задължение в баланса, частта Пасиви.

2.2.5. Финансирания

Финансиранията са последната категория в пасива на една фирма. Те са получени безвъзмездно средства от държавния или общинския бюджет или са дарения и субсидии от трети лица. Финансиранията не подлежат на връщане, ако фирмата спазва условията, поставени от предоставящите ги органи или лица за изразходването им.

2.3. Оборотен капитал

Оборотният капитал е тази част от предприятието, която е вложена в краткотрайни активи. Те от своя страна са познати още в практиката като т.н. оборотни средства или средства, от които в най-кратък период (до 1 година) ще се получи готов продукт и приходи от продажбата му. В краткотрайните активи влизат материалните запаси, вземанията от клиенти със срок на получаване до една година, паричните средства и разходите за бъдещи периоди.

Нетният оборотен капитал се определя като от стойността на краткотрайните активи се извади тази на краткосрочните задължения.

Оборотния капитал (ОБ) = Краткотрайни активи (КА) – Краткотрайни задължения (КЗ)

Може да има положителна, отрицателна или нулева стойност.

Вариант 1 - Когато нетният оборотен капитал има положителна стойност, тогава резултатът се определя като позитивен за дейността, защото тези активи имат висока степен на ликвидност.

Пример:

Дружество “Омега” ООД има към 31.12.2017 г. краткотрайни активи в баланса на стойност 7000 лв, в т.ч.:

- *Материали на склад (материални запаси) – 1200 лв.*
- *Вземания от клиент – 2000 лв.*
- *Пари в наличност в банкова сметка – 2500 лв.*
- *Пари в наличност в брой – 500 лв.*
- *Извършени разходи по застраховки за 1 година – 800 лв.*

Дружеството има задължения към доставчици на материали на обща стойност 2000 лв., които следва да се платят до 6 месеца.

$OB = 7000 \text{ лв.} - 2000 \text{ лв.} = 5000 \text{ лв.}$

Оборотният капитал в случая е положителна величина и сумата от 5000 лв. показва, че дружеството е добре подсигурано от гледна точка на ликвидността и може да разчита лесно краткотрайните му активи да се превърнат в парични средства.

От друга страна обаче, сумата от 5000 лв, не е малка и дружеството не трябва да трупа още материали на склад или да отсрочва още вземания от клиенти, тъй като в един момент може да станат несъбираеми.

Вариант 2 - Когато нетният оборотен капитал има нулева величина, съществува риск, тъй като това показва, че ликвидните ресурси на дружеството са на нивото на нейните краткосрочни задължения.

Пример:

Дружество “Омега” ООД има към 31.12.2017 г. краткотрайни активи в баланса на стойност 7000 лв, в т.ч.:

- *Материали на склад (материални запаси) – 1200 лв.*
- *Вземания от клиент – 2000 лв.*
- *Пари в наличност в банкова сметка – 2500 лв.*
- *Пари в наличност в брой – 500 лв.*
- *Извършени разходи по застраховки за 1 година – 800 лв.*

Дружеството има задължения към доставчици на материали на обща стойност 7000 лв., които следва да се платят до 8 месеца.

$$ОБ = 7000 \text{ лв.} - 7000 \text{ лв.} = 0 \text{ лв.}$$

Оборотният капитал в случая е нулева величина и дружеството трябва да е особено внимателно, тъй като на практика то няма свободни ресурси, които да превърне в пари. Това е повратната точка, от която не бива да се трупат допълнителни задължения.

Вариант 3 - Когато нетният оборотен капитал има отрицателната стойност, има индикация за неплатежоспособност на фирмата.

Пример:

Дружество “Омега” ООД има към 31.12.2017 г. краткотрайни активи в баланса на стойност 5000 лв, в т.ч.:

- *Материали на склад – 1200 лв.*
- *Вземания от клиент – 800 лв.*
- *Пари в наличност в банкова сметка – 2500 лв.*
- *Пари в наличност в брой – 500 лв.*

Дружеството има задължения към доставчици на материали на обща стойност 7000 лв., които следва да се платят до 8 месеца.

$$ОБ = 5000 \text{ лв.} - 7000 \text{ лв.} = -2000 \text{ лв.}$$

Оборотният капитал в случая е отрицателна величина и дружеството изпада в състояние на фалит, тъй като е задължняло повече отколкото има в наличност да изплати дълга.

В случая то може да е взело краткосрочен заем и за покупката на дълготрайни материални активи, като например машини, оборудване, инвентар. Те обаче обаче, са много трудно ликвидни, т.е. не се продават бързо, за да се превърнат в пари. Ако дружеството не предприеме спешни мерки по осигуряване на оборотни средства от дейността в следващите 8 месеца и не получи достатъчно приходи от продажби на стоките си, то ще изпадне в спиралата на задлъжнялостта, която ще го доведе до банкрут.

3.Капиталът като източник на финансова стабилност на фирмата.

Каква е целта от извършването на бизнес на една фирма? Идеята на всеки предприемач е да създаде изключителни, неповторими и уникални продукти или услуги за да се задоволяват нуждите на потребителите и да се реализира печалба от тази дейност. Така фирмата дава своя принос за обществото, за икономиката и за пазара на труда.

От своя страна предприемачът трябва да получава доходност от бизнеса и да е преди всичко рентабилен. Рентабилността показва степента на доходност от инвестираня в предприятието капитал. Определя се с показатели, характеризиращи способността на фирмата да генерира печалба. Показателите за рентабилност са отношението между постигнат финансов резултат и функциониращ капитал. Постигнатият финансов резултат може да бъде печалба или загуба, затова показателите за рентабилност могат да бъдат както положителни, така и отрицателни величини.

Съществуват няколко основни показателя за рентабилност: рентабилност на собствения капитал, рентабилност на приходите от продажби, рентабилност на активите. Коефициентите на рентабилност се изчисляват на годишна база за пълен отчетен период и следва да бъдат със стойност не по-малка от 0,01.

3.1.Рентабилност на приходите от продажби:

Показателят за рентабилност на приходите от продажби показва колко лева печалба се е получила от 1 лев приходи от продажби. Той дава представа за реалното положение на предприятието на пазара.

- **Рентабилност на приходите от продажби ($R_{\text{прих.продажби}}$):**

$$R_{\text{прих.продажби}} = \text{ФР} / \text{Приходи от продажби}$$

Пример:

Дружество Омега” ООД има финансов резултат - нетна печалба в размера на 5000 лв. за 2017 г. и приходи от продажби на продуктите си (търговия с аксесоари за мобилни телефони) в размер на 50000 лв.

Рентабилността в случая е 10 стотинки печалба на 1 лв. приход от продажбите на аксесоарите, която е сравнително висока стойност за този показател.

- $Pe_{\text{прих.прод.}} = 5000/50000 = 0,10$ стотинки/1 лев приходи

3.2.Рентабилност на собствения капитал:

Показателят, изчислен на базата на собствения капитал показва колко лева приходи са се получили от 1 лев собствен капитал. Той характеризира ефективността на управлението от гледна точка на акционерите на предприятието и изразява в чист вид интересите на собствениците. Затова той често се разглежда като ключов инвестиционен показател. Той характеризира доходността на предприятието от всички видове дейности в предприятието.

- **Рентабилност на собствения капитал ($Pe_{\text{ск}}$):**

$$Pe_{\text{ск}} = \text{ФР} / \text{СК}$$

Пример:

Дружество “Омега” ООД има финансов резултат - нетна печалба в размера на 5000 лв. за 2017 г. и сума на собствения капитал в размер на 20 000 лв.

Рентабилността в случая е 0,25 стотинки печалба на 1 лв. собствен капитал, което е много добър показател за рентабилността на собствения капитал.

- $Pe_{\text{ск}} = 5000 / 20000 = 0,25$

3.3.Рентабилност на активите:

Рентабилността на активите показва колко лева печалба се е получила от 1 лев активи или каква доходност получава предприятието от използването на своите активи. Показателят, изчислен на база общата сума на активите, обикновено служи за определяне ефективността на ресурсите, тъй като дава обща оценка за доходността на вложените в производството финансови източници, включващи както собствения, така и привлечения капитал.

- **Рентабилност на активите (Pe_a):**

$$Pe_a = \Phi P / (KA + DA)$$

Пример:

Дружество “Омега” ООД има финансов резултат - нетна печалба в размера на 5000 лв. за 2017 г. и сума на активите в размер на 40000 лв.

Рентабилността в случая е 13 стотинки печалба на 1 лв. активи, което също може да се счита за добър показател за рентабилност.

- $Pe_a = 5000 \text{ лв} / 40000 = 0,13$

4. Декапитализация на дружеството

Счита се, че декапитализация на дружеството настъпва, когато собственият капитал е с отрицателна стойност и пасивите надхвърлят собствения капитал, т.е. то не притежава собствен капитал, а величината му е формирана единствено от реализирана загуба от дейността.

Характерно при дружеството с декапитализация е, че то не е в състояние да погасява текущите си задължения и всички коефициенти за ликвидност са с нулеви стойности или това означава, че фирмата не притежава вече никаква ликвидност.

Фирмите, които са в етап на декапитализация не притежават т.н. финансова автономност и коефициентите за финансова автономност са с отрицателни величини. Това означава абсолютна зависимост на дружеството от своите кредитори.

Коефициентите за рентабилност при декапитализация са отрицателни величини. Това показва, че финансовият резултат на дружеството е загуба, а не печалба, т.е. **декапитализацията на предприятието води до унищожаване на капитала.**

Пример:

<u>Собствен капитал</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>
<i>Записан капитал</i>	<i>2500 лв.</i>	<i>2500 лв.</i>	<i>2500 лв.</i>
<i>Резерви</i>	<i>500 лв.</i>	<i>600 лв.</i>	<i>650 лв.</i>
<i>Финансов резултат – загуба от текущата година</i>	<i>- 2000 лв.</i>	<i>- 2500 лв.</i>	<i>- 3000 лв.</i>
<i>Натрупани загуби от минали години</i>	<i>-</i>	<i>- 2000 лв.</i>	<i>- 4500 лв.</i>
<u>Общо собствен капитал (декапитализиран):</u>	<i>1000 лв.</i>	<i>- 1400 лв.</i>	<i>- 4350 лв.</i>

Обикновено, в практиката процесът на декапитализация предшества т.н. състояние на неплатежоспособност и задлъжнялост на една фирма, а то води до прекратяване на търговската му дейност и обявяване на т.н. производство по несъстоятелност.

4.1. Неплатежоспособност на дружеството

Според разпоредбите на Търговския закон производство по несъстоятелност се открива за търговец, който е неплатежоспособен. Освен при неплатежоспособност, производство по несъстоятелност се открива и при свръхзадълженост на дружество с ограничена отговорност, акционерно дружество или командитно дружество с акции.

Неплатежоспособен е търговец, който не е в състояние да изпълни изискуемо:

- парично задължение, породено от или отнасящо се до търговска сделка, или
- публичноправно задължение към държавата и общините, свързано с търговската му дейност, или
- задължение по частно държавно вземане, или

- задължение за изплащане на трудови възнаграждения към най-малко една трета от работниците и служителите, което не е изпълнено повече от два месеца.

Неплатежоспособността се предполага, когато длъжникът е спрял плащанията. Спиране на плащанията е налице и когато длъжникът е платил изцяло или частично вземания на определени кредитори.

4.2. Задължнялост на дружеството

Търговското дружество е свърхзадължено, ако неговото имущество не е достатъчно за да покрие паричните му задължения.

Под имущество следва да се разбират имуществените права (активи) на дружеството. Имат се предвид всички активи и само паричните задължения (пасиви). Не е необходимо тези задължения да са изискуеми.

Свърхзадължеността може да се установи по съответния баланс, счетоводните записвания и оценката на активите и пасивите. Следва обаче да се вземе предвид и цената, която би се получила при продажба на активите.

Обикновено длъжникът е едновременно неплатежоспособен и свърхзадължен, но не винаги.

Възможно е длъжникът да е платежоспособен, но да е свърхзадължен. Така е например, когато той изплаща задълженията със средства от получени заеми.

Възможно е също длъжникът да е неплатежоспособен, но да не е свърхзадължен. Така е например, когато той е поел краткосрочни парични задължения, а е инвестирал в по-голям размер в дълготрайни и краткотрайни активи, от които доходност се очаква и в един по-дългосрочен план.

По тази причина неплатежоспособност и свърхзадълженост не трябва да се отъждествяват. Те са различни имуществени, финансови, и счетоводни състояния и юридически факти към даден момент от развитието на дружеството.

Дружество, което стане неплатежоспособно или свърхзадължено, е длъжно в 30-дневен срок да поиска откриване на производство по несъстоятелност. Молбата се подава от длъжника, негов наследник, орган на управление или представител, съответно ликвидатор, на търговско дружество или неограничено отговорен съдружник. Към молбата си длъжникът прилага:

- препис от последния заверен от регистриран одитор годишен финансов отчет и баланс към датата на подаване на молбата, ако законът задължава търговецът да ги съставя;
- опис и оценка на активите и пасивите към датата на подаване на молбата;
- списък на кредиторите с посочване на адресите, вида, размера и обезпеченията на вземанията им;
- опис на личното имущество и имуществото съпругеска имуществена общност - за едноличния търговец и неограничено отговорния съдружник.

Съдът образува делото в деня на подаването на молбата и обявява делото за решаване най-късно в тримесечен срок от образуването му.

4.3. Производство по стабилизация

В сила от 01.07.2017 г. в Търговския закон се въведе и т.н. производство по стабилизация за фирмите. Това е превантивна мярка при опасност фирмите да станат неплатежоспособни като тяхната дейност с решение на съда се поема под контрола на т.н. доверено лице, назначено от съда. Довереното лице е задължителен помощен орган, който се назначава от съда, има юридическо образование и отговаря на останалите изисквания за синдик.

Производство по стабилизация може да се открие за търговец, който не е неплатежоспособен, но се намира в непосредствена опасност от неплатежоспособност.

Идеята на производството по стабилизация е да се създаде възможност за постигане на *споразумение между изпадналия във финансово затруднение търговец и неговите кредитори* относно начина за изпълнение на задълженията на търговеца, което от своя страна да доведе до продължаване дейността на предприятието.

Непосредствена опасност от неплатежоспособност е налице, когато търговецът с оглед на предстоящите падежи на паричните му задължения в следващите 6 месеца от подаване на молбата за стабилизация ще се окаже в невъзможност да ги плати или може да спре плащанията.

Съдът може да постанови търговеца да продължи дейността си под надзора на довереното лице, включително да сключва всички или определени от съда сделки само след

предварителното съгласие на довереното лице. Когато констатира, че с действията си фирмата може да застраши интересите на кредиторите, съдът може да ограничи или да го лиши от правото да управлява и да се разпорежда с имуществото си и да предостави това право на довереното лице.

Наложените от съда ограничения на търговеца се вписват в търговския регистър въз основа на акта за налагането им. Съдът може да отмени наложените ограничения върху дейността на търговеца, ако тяхното продължаване не е наложително с оглед на постигане на целите на стабилизацията.

Извод:

Целите на това производство са свързани с възможността отделните предприятия, изпаднали във финансови затруднения, да стабилизират състоянието си и да продължат тяхната дейност.

От друга страна, производството цели и защита правата на кредиторите, като гарантира удовлетворяване на техните вземания, поставяйки изисквания към плана за стабилизация, които да осигурят заплащане на задълженията към кредиторите в определен гарантиран размер.

Приложения

Приложение №1

Формули

Вид	Формула
1. Собствен капитал (СК)	$СК = \text{Записан капитал} + \text{Премия от емисии} + \text{Резерви} + \text{Финансов резултат от текуща година} + \text{Натрупани печалби/загуби от минали години}$
2. Привлечен капитал (ПК)	$ПК = \text{Задължения към финансови институции} + \text{Задължения към доставчици} + \text{Задължения към персонала} + \text{Данъчни задължения} + \text{Осигурителни задължения} + \text{Други задължения} + \text{Финансирания}$
3. Активи	$\text{Активи} = \text{Собствен капитал} + \text{Привлечен капитал}$
4. Оборотен капитал (ОК)	$\text{ОК} = \text{Краткотрайни активи} - \text{Краткотрайни задължения}$
5. Рентабилност на приходите от продажби	$Р_{\text{прих.от продажби}} = \text{Финансов резултат} / \text{Приходи от продажби}$
6. Рентабилност на собствения капитал	$Р_{\text{ск}} = \text{Финансов резултат} / \text{СК}$
7. Рентабилност на активите	$Р_{\text{а}} = \text{Финансов резултат} / (\text{Краткотрайни активи} + \text{Дълготрайни активи})$
8. Премия от емисия	$\text{Премия от емисия на акции} = \text{Емисионна стойност на акцията} - \text{Номинална стойност на акцията}$

ДРУЖЕСТВЕН ДОГОВОР
НА ДРУЖЕСТВО С ОГРАНИЧЕНА ОТГОВОРНОСТ

“Омега” ООД - гр. София

Днес, година в гр. София, между:

1. **Петко Иванов Петков** , ЕГН, притежаващ л.к. № изд. на от МВР –, местоживееене –
2. **Иван Иванов Димитров** ЕГН, притежаващ л.к. № изд. на.....от МВР –....., местоживееене –

на основание Търговския закон, се сключи настоящият Дружествен договор за Дружество с ограничена отговорност, както следва:

1. Точка Първа. НАИМЕНОВАНИЕ (ФИРМА) НА ДРУЖЕСТВОТО

1.1. Наименование (фирмата) на дружеството е “Омега” ООД

1.2. Фирмата се записва на български език, а за нуждите на международните контакти – и на латиница – “Omega” LTD.

2. Точка Втора. СТАТУТ НА ДРУЖЕСТВОТО

2.1 “ Омега” ООД е юридическо лице, дружество с ограничена отговорност по смисъла на чл. 113 и сл. от ТЗ.

2.2. Членството е непосредствено определено, свободно и спрямо кредиторите. Отговорността се носи до размера на дяловата вноска, изразяваща се в съвкупността от правата и задълженията на всеки от съдружниците като член на дружеството, размерът на която се определя с настоящия договор.

3. Точка Трета. СЕДАЛИЩЕ И АДРЕС НА УПРАВЛЕНИЕ

3.1. Седалището на дружеството е в гр.София, бул."Дондуков" №22, а адресът на управление: гр. София, ул."Пиротска" №3.

3.2. По решение на съдружниците може да се откриват клонове на дружеството и в други части на страната при спазване на разпоредбите на Глава V, чл. 17 – чл. 20 от ТЗ. В този случай решението за откриване на клон на дружеството става с протоколно решение на ОСС.

3.3. Дружеството може да разкрива офиси както в страната, така и в чужбина.

4. Точка Четвърта. ПРЕДМЕТ НА ДЕЙНОСТ

4.1. Предметът на дейност на дружеството е: "Интериорен дизайн на къщи, апартаменти, обществени сгради и други", както и всяка друга дейност, която не е забранена изрично от закона.

4.2. Предметът на дейност на дружеството може да бъде разширяван, изменян и допълван по решение на общото събрание на съдружниците

5. Точка Пета. СРОК НА ДЕЙСТВИЕ НА ДОГОВОРА

5.1. Дружеството е учредено за неопределен срок на дейност.

5.2. По решение на Общото събрание на съдружниците този срок може да бъде променен.

6. Точка Шеста. ПРЕДСРОЧНО ПРЕКРАТЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА НА ДРУЖЕСТВОТО

6.1. Дружеството може да прекрати предсрочно своята дейност в случаите, предвидени в закона и настоящия Дружествен договор.

6.2. При напускане на дружеството от страна на съдружниците и оставането на само един съдружник, същият е длъжен в седмодневен срок да предприеме необходимите действия за пререгистрация на дружеството като Еднолично ООД.

7. Точка Седем. КАПИТАЛ НА ДРУЖЕСТВОТО

7.1. Дружеството има капитал в размер на **5 000 (пет хиляди) лева.**

7.2. Капиталът е разпределен на **500 (петстотин) дружествени дяла с номинална стойност от по 10 (десет) лева всеки, между съдружниците, както следва:**

- за **Петко Иванов Петков - 250 (двеста и петдесет) дружествени дяла с номинална стойност от по 10 (десет) лева или 50 % (петдесет процента) от капитала на дружеството.**

- за Иван Иванов Димитров - 250 (двеста и петдесет) дружествени дяла с номинална стойност от по 10 (десет) лева или 50 % (петдесет процента) от капитала на дружеството.

7.3 Към момента на първоначалната регистрация, в дружеството са внесени 100 / сто / дяла (100 % от капитала) в размер на 5 000 /пет хиляди./ лева.

8. Точка Осем. ДЯЛОВИ ВНОСКИ

8.1. Дяловите вноски се внасят във вид на парични средства.

8.2. Общото събрание може да вземе решение за внасяне на допълнителни вноски и апорти в случай, че резултатите от дейността на дружеството предполагат това.

8.3. Всеки от съдружниците е длъжен да извърши допълнителни вноски в срок определен в Решението на Общото събрание на съдружниците и при условията на чл. 134 от ТЗ.

9. Точка Девета. ДРУЖЕСТВЕНИЯ ДЯЛ. ПРЕХВЪРЛЯНЕ НА ДРУЖЕСТВЕН ДЯЛ ОТ СЪДРУЖНИК

9.1. Дружественият дял е съвкупността от правата и задълженията, присъщи на всеки отделен съдружник като член на дружеството.

9.2. Дружественият дял може да се прехвърля и наследява.

9.3. Прехвърлянето на дял от съдружник на друг съдружник се извършва свободно.

9.4. Прехвърлянето на дял на лице, извън състава на дружеството се извършва при спазване на изискванията за приемане на нов съдружник.

9.5. Прехвърлянето на дружествения дял се извършва с нотариално заверени подписи на договора и се вписва в търговския регистър

10. Точка Десета. ПРИЕМАНЕ, ИЗКЛЮЧВАНЕ И ОСВОБОЖДАВАНЕ НА СЪДРУЖНИК

10.1. Нов съдружник се приема от ОС съгласно негова писмена молба, в която той заявява, че приема условията на дружествения договор.

10.2. Приемането на нов съдружник се извършва след прехвърляне на дял или увеличаване капитала на дружеството.

10.3. Съдружник може да бъде изключен, ако не е внесъл договорената дялова вноски в определения срок или виновно не е изпълнил свои задължения.

10.4. При обезщетяването на изключвания съдружник, той има право да получи по – малката сума между номиналната стойност на дела и действителната му стойност според баланса на дружеството.

11. Точка Единадесета. ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА СЪДРУЖНИЦИТЕ

11.1 Всеки съдружник има право да участва в управлението на дружеството, в разпределението на печалбата, да бъде осведомяван за хода на дружествените дела, да преглежда книгата на дружеството и право на ликвидационен дял.

11.2. Съдружникът е длъжен да изплати или да внесе дяловата вноска, да участва в управлението на дружеството, да оказва съдействие за осъществяване на неговата дейност, както и да изпълнява решенията на ОС.

12. Точка Дванадесета. ОРГАНИ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ДРУЖЕСТВОТО

12.1. Органи на управление на дружеството са:

- Общо събрание и
- Управителите на дружеството, броят на които се определя от Общото събрание на съдружниците.

13. Точка Тринадесета. ОБЩО СЪБРАНИЕ

13.1. Общото събрание са състои от съдружниците. Управителят на дружеството участва в заседанията на ОС със съвещателен глас, ако не е съдружник.

13.2. Общото събрание на съдружниците:

- /1/ изменя и допълва дружествения договор;
- /2/ приема и изключва съдружници, дава съгласие за прехвърляне на дружествен дял на нов член;
- /3/ приема годишния отчет и баланс на дружеството, разпределя печалбата и взема решения за нейното изплащане;
- /4/ взема решение за намаляване и увеличаване на капитала;
- /5/ избира управителя, определя възнаграждението му и го освобождава от отговорност;
- /6/ взема решения за откриване и закриване на клонове и участва в други дружества;
- /7/ взема решения за придобиване и отчуждаване на недвижими имоти и други вещни права;

/8/ взема решения за предявяване искове на дружеството срещу управителя и назначаване представител за водене на процеси срещу тях;

/9/ взема решения за допълнителни парични вноски;

/10/ общото събрание на съдружниците се свиква на редовно заседание от управителя най - малко веднъж годишно;

/11/ когато на заседание на Общото събрание на съдружниците се определи датата на следващото заседание, присъстващите се смятат за редовно поканени;

/12/ съдружниците могат да гласуват чрез представител само при изрично писмено пълномощно.

13.3. Решенията на ОСС се вземат с единодушие.

14. Точка Четиринадесета. СВИКВАНЕ НА ОБЩОТО СЪБРАНИЕ

14.1. Общото събрание се свиква от управителите.

14.2. Управителят е длъжен да свиква ОС и по писмено искане на съдружниците с дялове над 1/10 от капитала.

14.3. Управителят е длъжен да свика ОС щом загубите надхвърлят ¼ от капитала.

14.4. Заседанието на ОС е редовно, ако всичките му членове са редовно поканени.

14.5. Поканите за заседанието се изпращат писмено или чрез телеграф, телекс или факс, и трябва да бъдат получени от отделните съдружници най – малко 7 дни преди датата на заседанието. В поканата се посочва дневния ред.

14.6. Решенията на ОС могат да се вземат неприсъствено, ако всички съдружници са заявили писмено съгласието си за решението.

15. Точка Петнадесета. МЯСТО ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ЗАСЕДАНИЯТА НА ОС

15.1. Заседанията на ОС се провеждат в населеното място – седалище на дружеството.

15.2. Същите могат да се провеждат и другаде в страната като разходите на съдружниците, направени за участие в заседанията се поемат от дружеството.

16. Точка Шестнадесета. СЕКРЕТАР НА ЗАСЕДАНИЯТА, ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО

16.1. За секретар на заседанието на ОС, всеки път се избира лице от присъстващите съдружници. Изборът на секретар не е задължително условие за провеждането на събранието.

16.2. В заседанията на ОС съдружниците присъстват лично или чрез представител с изрично писмено пълномощно.

17. Точка Седемнадесета. РЕШЕНИЯ НА ОБЩОТО СЪБРАНИЕ

17.1. Решенията на ОС се вземат с мнозинство по т. 13.3

17.2. За заседанието на Общото събрание се изготвят протоколи, които се подреждат в Протоколната книга. Протоколната книга се съхранява у един от съдружниците.

18. Точка Осемнадесета. УПРАВИТЕЛ

18.1. Дружеството се представлява и управлява от управителя/ите. При избор на повече от един управител, те представляват дружеството, съгласно Решението на Общото събрание. При липса на изрично решение, Съуправителите представляват дружеството заедно и поотделно.

19. Точка Деветнадесета. ПРАВОМОЩИЯ НА УПРАВИТЕЛЯ

19.1. Управителят има право да извършва всички действия и сделки, които са свързани с дейностите на дружеството, да го представлява и да упълномощава други лица за извършване на определени действия. Управителят няма право да отчуждава и да обременява с тежести недвижими имоти на дружеството, освен ако е специално упълномощен от Общото събрание.

(2) Управителят:

1. организира изпълнението на решенията на Общото събрание;
2. изготвя и предлага за одобрение от Общото събрание годишния отчет и баланса;
3. организира дейността на дружеството, осъществява оперативното му ръководство, осигурява стопанисването и опазването на неговото имущество;
4. сключва срочни и безсрочни трудови и граждански договори, назначава и уволнява персонала на дружеството, налага дисциплинарни наказания и поощрения в съответствие с решенията на ОС.
5. управителят упълномощава трети лица относно упражняването на представителни пълномощия и функции по отношение на дружеството, в съответствие с решенията на ОСС.

(3) Управителят текущо и при поискване информира съдружниците за дружествените работи и им осигурява свободен достъп до търговската и счетоводна документация.

(4) Без съгласие на дружеството управителят няма право от свое или от чуждо име да извършва търговски сделки, да участва в събирателни и командитни дружества и в дружества с ограничена отговорност, да заема длъжност в ръководни органи на други дружества, когато се извършва дейност, сходна с тази на дружеството. При нарушаване на тези забрани управителят дължи обезщетение за причинените на дружеството вреди.

(5) Отношенията между управителя и Общото събрание, които не са уредени с дружествения договор се уреждат с договор за възлагане на управлението. Договорът се сключва в писмена форма от името на дружеството чрез лице, оправомощено от общото събрание на съдружниците.

(6) Овластяването на управителя може да бъде оттеглено по всяко време и името му да бъде заличено от търговския регистър.

(7) Управителят може да поиска да бъде заличен от търговския регистър с писмено уведомление до дружеството. В срок до един месец след получаване на уведомлението дружеството трябва да заяви за вписване освобождаването му в търговския регистър. Ако дружеството не направи това, управителят може сам да заяви за вписване това обстоятелство и то се вписва, независимо дали на негово място е избрано друго лице.

20. Точка Двадесета. МАНДАТ. ОСВОБОЖДАВАНЕ НА УПРАВИТЕЛЯ

20.1. Мандатът на управителя е 5 (пет) години. Общото събрание може да избере управител и за по – кратък мандат.

20.2. Общото събрание може да освободи управителя:

- По негова молба;
- При изтичане на мандата му;
- Когато допусне нарушение на нормативните актове, лошо стопанисване на имуществото на дружеството или ръководи същото неефективно.
- По решение на ОСС – когато важни причини налагат това.

21. Точка Двадесет и втора. КНИЖА НА ДРУЖЕСТВОТО

21.1. Дружеството води финансови книги и документи съгласно българското законодателство.

21.2. Дружеството води и:

- Книга за дяловете, в която се вписват размера на дела на всеки съдружник, направените вноски и всички промени в тях;

- Протоколна книга за заседанията на ОС.

22. Точка Двадесет и трета. ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ НА ДРУЖЕСТВОТО

22.1. Финансовата година на дружеството съвпада с календарната година.

22.2. Управителят съставя Годишния финансов отчет на дружеството и го внася за одобрение и съгласуване в ОС до три месеца от приключване на финансовата година.

23. Точка Двадесет и четвърта. ПРЕКРАТЯВАНЕ И ЛИКВИДАЦИЯ

23.1. Дружеството се създава за неопределен срок на действие и може да прекрати своята дейност в предвидените от закона случаи.

23.2. При прекратяването на дружеството се назначава ликвидатор, който да състави и предложи на ОС ликвидационен баланс и схема за разпределението на активите и пасивите на дружеството според размера на дружествените дялове на съдружниците.

23.3. При прекратяване на дружеството на основание чл.32, т.1 и т.4 се открива производство по ликвидация. Ликвидацията на дружеството се извършва по реда на глава седемнадесета от ТЗ.

24. Точка Двадесет и пета: ДИВИДЕНТИ

24.1. Размерът на дивидентите се определя от ОС на съдружниците. Изплащането им се удостоверява с разписка, която се подвързва в книгата за дяловете и дивидентите.

25. Точка Двадесет и шеста. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

25.1. Настоящият дружествен договор за дейността на дружеството се състави и подписа в четири еднообразни екземпляра:

- За архива на дружеството
- За Агенцията по вписванията
- За съдружниците по договора

25.2. Настоящият дружествен договор се прие с Решение № 1, взето с Протокол от г. на ОСС.

СЪДРУЖНИЦИ:

_____ /..... / _____ /

Приложение №3
Примерен учредителен акт

Учредителен акт
на
„Драгнев Дизайн” ЕООД

Днес, г. в гр. София, на основание чл. 113 от Търговския закон, аз долуподписаният:

Иван Драгнев, ЕГН:, притежаващ лична карта №, изд. от МВР - София на г., постоянен адрес: гр. София, ул. Солунска, № 5,

в качеството си на едноличен собственик на капитала, съставих и подписах настоящия учредителен акт за образуване на **Еднолично дружество с ограничена отговорност „Драгнев Дизайн”**.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл.1. Този учредителен акт урежда образуването, дейността и отговорността на „Драгнев Дизайн” ЕООД, под формата на самостоятелно дружество с ограничена отговорност с едноличен собственик на капитала Иван Драгнев.

Чл.2. Дружеството е юридическо лице по смисъла на Търговския закон.

II. ТЪРГОВСКА ФИРМА, СЕДАЛИЩЕ, СРОК И ПРЕДМЕТ НА ДЕЙНОСТ

Чл.3. Търговската фирма на дружеството е „Драгнев Дизайн” ЕООД.

Чл.4. Седалището на дружеството е гр. София, ул.Солунска №5 , а адресът на управление – гр.София, ул.Оборище №20.

Чл.5. Търговската фирма на дружеството, заедно с указанията за седалището, адресът на управление, както и номера на регистрацията, са задължителни атрибути в документите на дружеството и в търговската му кореспонденция.

Чл.6. Еднолично дружество с ограничена отговорност „Драгнев Дизайн”, се създава за неопределен срок от време.

Чл.7. Еднолично дружество с ограничена отговорност „Драгнев Дизайн” има следния ПРЕДМЕТ НА ДЕЙНОСТ:

Интериорен дизайн на апартаменти, обществени сгради, къщи и т.н.

III.КАПИТАЛ НА ДРУЖЕСТВОТО

Чл.8. Капиталът на дружеството възлиза на 2 лева и е разпределен в 1 дял по 2 лева.

Капиталът е изцяло собственост на Иван Драгнев.

Чл.9. Към датата на учредяване на дружеството е внесен целият размер на капитала - сумата 2 лева.

Чл.10. Вноските в капитала на дружеството са изцяло в пари.

Чл.11. Едноличният собственик на дружество отговаря за задълженията на дружеството до размера на дяловата си вноска в капитала.

IV.УПРАВЛЕНИЕ И ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО

Чл.12. (1) Едноличният собственик на капитала управлява и представлява дружеството лично. Едноличният собственик решава въпросите от компетентността на общото събрание, за което се съставя протокол.

(2) При необходимост едноличният собственик на капитала назначава управител на дружеството, като сключва с него договор за възлагане на управлението, регламентиращ правата и задълженията на управителя и възнаграждението му.

Чл.13. Едноличният собственик:

- Изменя и допълва учредителния акт;
- Приема годишния финансов отчет и приложенията към него;
- Взема решения за промяна размера на капитала на дружеството;
- Избира управител, определя възнаграждението му и го освобождава от отговорност;
- Взема решения за откриване и закриване на клонове и търговски представителства, както и за участие в други дружества.

V. ПРЕКРАТЯВАНЕ И ЛИКВИДАЦИЯ

Чл.14. Дейността на дружеството се прекратява:

1. При смърт или поставяне под запрещение на едноличния собственик.
2. При обявяване в несъстоятелност.
3. При спадане на капитала под установения в закона минимум.
4. По решение на Окръжния съд в предвидените от закона случаи.
5. По решение на едноличния собственик.
6. При сливане или вливане в капиталови дружества.

Чл.15. Производството по ликвидацията на дружеството се извършва по реда на гл. XVII от Търговския закон.

VI. ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл.16. Настоящият учредителен акт влиза в сила след неговото подписване и обявяване в търговския регистър.

Чл.17. За неуредените с този учредителен акт въпроси се прилага българското законодателство.

Учредителният акт се състави и подписа от едноличния собственик на капитала на дружеството в два еднообразни екземпляра - по един за дружеството и за Търговския регистър.

Едноличен собственик на капитала:

(подпис)

Приложение №4

Примерно удостоверение от банка за внесен капитал

Банка ДСК – клон Централен

Изх.№.....

Дата.....

УДОСТОВЕРЕНИЕ

Първа инвестиционна банка АД удостоверява, че на 05/03/2017 г. по набирателна сметка с IBAN : на името на „Омега“ ООД (в процес на регистрация) са внесени средства за учредителен капитал в размер на 5 000 (пет хиляди) лева.

Сумата е внесена, както следва:

- 1.Петко Иванов Петков, ЕГН – 2 500 (две хиляди и петстотин) лева
- 2.Иван Иванов Димитров, ЕГН – 2 500 (две хиляди и петстотин) лева

Настоящото удостоверение се издава, за да послужи пред Търговския регистър към Агенцията по вписванията.

Подпис на банков служител

Подпис на управител на банков клон

Печат на Банка ДСК

Приложение №5
Примерен Протокол от Общо събрание

Протокол
От заседание на Общото събрание на
“Стеми – самостоятелна медико-техническа лаборатория”

Днес, 31.01.2018 г. се проведе заседание на Общото събрание на съдружниците на “Стеми – самостоятелна медико - техническа лаборатория”, ЕИК 205633412, с адрес – гр.София, ул. Иван Вазов №2, на което присъстваха:

Емилия Петкава – УПРАВИТЕЛ и СЪДРУЖНИК

Стефан Илиев - УПРАВИТЕЛ и СЪДРУЖНИК

Мая Иванова - ПРОТОКОЛЧИК

Приет бе следният дневен ред на събранието:

1. Приемане на Годишен финансов отчет за 2017 г.

2. Взето бе решение печалбата за 2017 год. в размер на 5000 лв. да се разпредели както следва:

- **3000 лв. да бъдат изплатени като дивидент, съответно по 1500 лв. на всеки съдружник;**
- **2000 лв. да останат в сметка неразпределена печалба в дружеството.**

гр.София,
31.01.2018 г.

Протоколчик

Съдружници

.....

Приложение №6
Примерна Акция

Проект BG05M9OP001-1.023-0074

„ИНТЕРАКТИВНИ ОБУЧЕНИЯ И ПОДКРЕПА ЗА ПОВИШАВАНЕ НА КОМПЕТЕНЦИИТЕ ЗА САМОСТОЯТЕЛНА ЗАЕТОСТ“,

е финансиран от Оперативна програма
„Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020,
съфинансирана от
Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Web: <http://bulgariabc.com/>
Facebook: [fb.me/startbusinessBG](https://www.facebook.com/startbusinessBG)
Twitter: @StartBusinessB1